



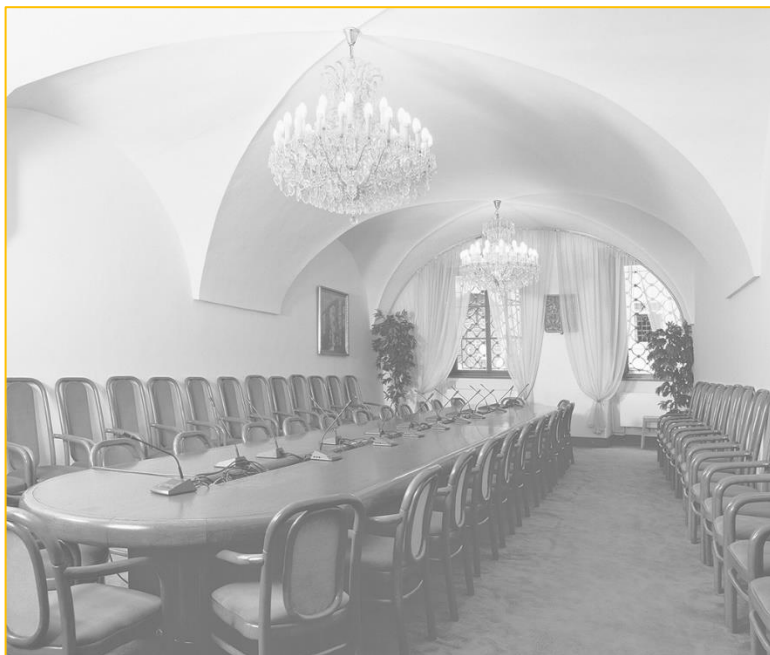
POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

STANOVISKA

Zmrazení platové základny pro představitele státní moci a soudce

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu
na vydání zákona, kterým se mění zákon
č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech
spojených s výkonem funkce představitelů státní
moci a některých státních orgánů a soudců a
poslanců Evropského parlamentu, ve znění
pozdějších předpisů (sněmovní tisk 978),
s právem EU



Informační podklad č. 0978
září 2020
autor: Jindřiška Syllová

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: STANOVISKA
Název: Zmrazení platové základny pro představitele státní moci a soudce	Typ řady: online
Autor: Syllová, J.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=4
Číslo: Stanovisko č. 0978	První vydání řady: říjen 1998
Datum: září 2020	Frekvence vydání řady: nepravidelná
	Zaměření: stanoviska kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Zmrazení, plat, soudce, nezávislost	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Podstata platové základny

Přitom důvody, proč byl základ pro platy představitelů státní moci stanoven podle předminulého roku, byly jen administrativní (nebylo možno použít platy resp. údaje podle předchozího roku, protože je statistický úřad ještě nemá prvního ledna k dispozici.). Cílem bylo kopírovat (s určitým zpožděním) růst mezd, aniž by bylo nutno nominálně platy zvyšovat změnou zákona.

Z hlediska slučitelnosti s právem EU připadá v úvahu zejména otázka soudcovské nezávislosti, tedy to, zda je zmrazení platů soudců z důvodu nesouladu s vývojem mezd v ČR v souladu s principem soudcovské nezávislosti podle práva EU. Listina základních práv EU (která je použitelná podle svého čl. 51) upravuje právo na spravedlivý proces ve svém čl. 47. Tento článek je založen na znění čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Podle názoru Evropského soudního dvora se článek uplatňuje na členské státy, když uplatňují právo Unie.

Čl. 6 odst. 1 EÚLP upravuje právo na nezávislý soud. Kritéria nezávislého soudu se vyvinula na základě judikatury Evropského soudu pro lidská práva k čl. 6 odst. 1 EÚLP. Nezávislostí se rozumí (kromě jiného) nezávislost na moci výkonné a jiných větvích státní moci. Při rozhodování, zda je možno nějaký soud považovat za „nezávislý“, je třeba zohlednit existenci záruk proti vnějšímu tlaku¹. Vnější tlakem se může stát i snížení a úprava platů nebo jiných složek odměn soudů a soudců. Nicméně nebyl nalezen žádný precedent Evropského soudu pro lidská práva nebo Soudního dvora EU, který by přímo zakazoval kvůli soudcovské nezávislosti zákonné snížení soudcovských platů (i když určité platové záruky nezávislosti soudců judikovány byly)².

Nezávislost soudců včetně jejich hmotného zajištění stanovená Listinou základních práv ČR má srovnatelný obsah jako nezávislost soudců podle předpisů EU. Z tohoto důvodu je třeba se ohlížet i na příslušnou judikaturu Ústavního soudu České republiky. V nálezu Pl. ÚS 13/08 Ústavní soud

¹ Podle Kmec, J. a další. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 671.

² Z české literatury srov. zejm. Blisa, A. Judicial Salaries as a Component of Judicial Independence. Brno: Diplomová práce, 2016. Rovněž srov. doporučení CCJE (konzultativní rada evropských soudců), které rozumí soudcovskou nezávislostí v oboru platů to, že „odměny soudců musí být garantovány zákonem a musí odrážet důstojnost profese soudce a zátěž, kterou s sebou přináší odpovědnost.“ Dále je zde řečeno, že financování soudů nesmí být předmětem politického boje. Rozhodnutí týkající se alokace financí soudům musí být přijímána s nejsilnějším respektem k soudcovské nezávislosti. Jedním z nástrojů, jak určovat platy soudců, je vytvořit nezávislou komisi ve spolupráci se soudci.

in: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdfid=CDL-JD\(2008\)002-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdfid=CDL-JD(2008)002-e), dne 2. 9. 2020.

shrnul dosavadní přístup ke snižování a zmrazování platů soudců, podle kterého „ve věci sp. zn. Pl. ÚS 55/05 byl Ústavní soud poprvé konfrontován s odlišným problémem, a to s opatřením, kterým bylo (pro rok 2003 a 2004) sníženo tempo růstu platů soudců (platy byly "zmrazeny"). Při posouzení, zda tímto opatřením došlo k platové restrikci, či nikoliv, byla pro Ústavní soud základním kritériem kvantifikace materiálního zabezpečení soudců v podobě úhrnu jejich příjmů v kalendářním roce. (...) ³ V nálezů Ústavní soud sice dospěl k závěru, že "za další formu platové restrikce je ... třeba považovat i zmrazení zákonem předpokládaného růstu příjmů soudců nebo i jiných ústavních činitelů, přičemž např. "trvalé" zmrazení platů některých představitelů státu by Ústavní soud nepochybně posuzoval jako krok ústavně nepřipustný" (odst. 55), současně však připomněl, že přestože "tenorem dosavadních precedentů je teze (princip), že platové poměry soudců v širokém smyslu **mají být stabilní nesnižovatelnou veličinou, pokud nenastanou zcela výjimečné, mimořádné okolnosti státu**", nelze "z dosavadní judikatury Ústavního soudu ovšem dovozovat trvalý a nezpochybnitelný nárok na každoroční růst platů soudců".

Z celého bohatého souhrnu nálezů Ústavního soudu ČR, týkajícího se platů soudců, je třeba zdůraznit právě výše podtržený aspekt. Platy soudců tedy mohou být podle judikatury Ústavního soudu ČR zmrazeny nebo sníženy jen tehdy, pokud nastanou zcela objektivně výjimečné, mimořádné okolnosti.

Je možno konstatovat, že výjimečné okolnosti nastaly. Tyto okolnosti spočívající v následcích pandemie jsou navíc kombinovány s tím, že jsou platy soudců určovány podle předminulého roku, čímž se rozdíl mezi vývojem mezd a vývojem platů představitelů (soudců) v r. 2021 dramaticky zvyšuje.

Je možno proto učinit závěr, že roční zmrazení soudcovských platů, které sice nezpůsobí to, že platy soudců budou sledovat vývoj mezd za pandemii a v měsících po ní, **ale alespoň zmírní absurdní rozcházení vývoje platů představitelů (soudců) a rozhodných mezd v r. 2021**. Toto odpovídá tendenci výkladu nezávislosti soudnictví Ústavním soudem ČR podle ESLP i podle našeho právního řádu.

Stanovisko Pl

- Vzhledem k tomu, že zmrazení platu soudců je odůvodněno mimořádnou situací a odpovídá svou intenzitou této situaci, je navržená úprava slučitelná s nezávislostí soudců - tedy s lidskoprávními úmluvami a dalšími předpisy, včetně Listiny základních práv EU.
- Pro zákonnou úpravu platů jiných představitelů státní moci než soudců je možno konstatovat, že se netýká práva EU a proto je s ním slučitelná.

Tento informační podklad je zpracován k uvedenému číslu sněmovního tisku a nereflextuje eventuální pozdější pozměňovací návrhy.

Materiál byl Parlamentním institutem zpracován na základě usnesení organizačního výboru Poslanecké sněmovny č. 168, II. volební období.

³ Za pravidelný měsíční příjem soudce Ústavní soud označil plat a víceúčelovou paušální náhradu výdajů; náhrada výdajů sice nemá charakter odměny za výkon funkce, avšak pro její pravidelnost, nezúčtovatelnost a peněžitou formu ji Ústavní soud pro účely kvantifikace materiálního zajištění soudců jako součást pravidelného příjmu soudce považoval (necitovaná část z téhož nálezu).